

ДЕОНТОЛОГИК ЁНДАШУВ АСОСИДА БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРНИ КАСБИЙ АМАЛИЁТГА ТАЙЁРЛАШ.

Андижон Давлат Педагогика институти
Педагогика ёналиши 1-курс магистранти
Илмий рахбари p.f.b.f.d (phd)prof., **N.J. Abdullayeva**

НАСИРОВА НИГОРА

nasirovanigora.99@icloud.com

ORCID:009-002 -0604-519X

Телеграмм манзил: @Aisha2123

Mobil raqam: +998937967444

Аннотация

Мақола замонавий таълим тизимида бўлажак инглиз тили ўқитувчиларининг касбий тайёргарлигига деонтологик ёндашувнинг аҳамиятини таҳлил қилади. Унда, ўқитувчиларнинг касбий ва ахлоқий тайёргарлиги, педагогик ишдаги этик қоидалар ва деонтология принциплари, шунингдек, жамиятда ёшларнинг ахлоқий мафкурасини шакллантириш муҳимлигига эътибор қаратилган. Мақола, бўлажак ўқитувчиларнинг деонтологик тайёргарлигини ошириш учун тренинглар, семинарлар ва мутахассислар билан ҳамкорлик қилиш каби замонавий методларнинг аҳамиятини кўрсатади. Шунингдек, мақолада таълим тизимидаги этик муаммолар ва уларни ҳал қилиш йўллари, шунингдек, таълим сифатини оширишда ахлоқий принципларга риоя қилишнинг аҳамияти муҳокама қилинган. Ушбу ёндашув замонавий таълим тизимини яхшилаш ва ўқитувчи-талаба муносабатларини тўғри йўлга қўйиш учун муҳим эканлиги таъкидланади.

Калит сўзлар: замонавий таълим, касбий тайёргарлик, инглиз тили ўқитувчилари, деонтология, ахлоқий тайёргарлик, педагогик этика, профессионал этика, ёшлар тарбияси, таълим сифати, этик қоидалар, касбий

компетентлик, тренингла, семинарлар, жамиятда ахлокий мафкура, педагогик ишда этик муаммолар, ўқитувчи-талаба муносабатлари.

Abstract

This article analyzes the significance of a deontological approach in the professional training of future English language teachers in the modern educational system. It highlights the importance of teachers' professional and ethical preparedness, ethical principles in pedagogical practice, and the role of deontological principles in shaping the moral values of youth in society. The article emphasizes the importance of modern methods such as training, seminars, and cooperation with specialists to enhance future teachers' deontological preparedness. It also discusses the ethical issues in the educational system and ways to address them, emphasizing the importance of adhering to moral principles to improve educational quality. This approach is crucial for improving the modern educational system and establishing proper teacher-student relationships.

Keywords: modern education, vocational training, English language teachers, deontology, moral training, pedagogical ethics, professional ethics, youth education, education quality, ethical guidelines, professional competence, training, seminars, moral ideology in society, ethical issues in pedagogical work, teacher-student relationships.

Аннотация

В данной статье анализируется значимость деонтологического подхода в профессиональной подготовке будущих преподавателей английского языка в современной системе образования. Подчеркивается важность профессиональной и этической подготовки учителей, этических принципов в педагогической практике, а также роль деонтологических принципов в формировании моральных ценностей молодежи в обществе. В статье акцентируется внимание на современных методах, таких как тренинги, семинары и сотрудничество со специалистами, с целью повышения деонтологической подготовки будущих учителей. Также рассматриваются этические проблемы в системе образования и

пути их решения, подчеркивается необходимость соблюдения моральных принципов для повышения качества образования. Такой подход имеет важное значение для совершенствования современной образовательной системы и установления правильных взаимоотношений между учителем и учеником.

Ключевые слова: современное образование, профессиональная подготовка, преподаватели английского языка, деонтология, моральное воспитание, педагогическая этика, профессиональная этика, воспитание молодежи, качество образования, этические нормы, профессиональная компетентность, тренинги, семинары, моральная идеология в обществе, этические проблемы в педагогической деятельности, отношения между учителем и учеником.

КИРИШ

Замонавий таълим тизимида, таълимнинг юқори сифатини таъминлаш ва ўқитувчиларнинг касбий компетентлигини ошириш, таълимни инсонпарварлик, этик ва маънавий тамойилларга таяниш, жуда муҳим аҳамият касб этади. Маърузалар, семинарлар, амалий машғулотлар ва турли тренинглари орқали ўқитувчиларнинг касбий тайёргарлиги таъминланади. Шу билан бирга, педагогик жараёнда уларнинг деонтологик мажбуриятлари, яъни ахлоқий ва касбий этика мезонларига амал қилишлари, ўқитувчилик фаолиятида турли ҳолатларда этик қоидаларни ва тамойилларни аниқлаштириш, халқаро ишлаш қобилиятлари, маданий мулоқот ва бўлажак авлодни ахлоқий жиҳатдан қўллаб қувватлаш муҳим ўрин тутди.

АСОСИЙ КИСМ

Замонавий ўқитувчи ва унинг касбий тайёргарлиги

Замонавий ўқитувчи нафақат касбий билимга эга бўлиши керак, балки педагогик жараёнда муваффақиятга эришиш учун ахлоқий ва маданий меъёрларни ҳам яхши билиши лозим. Бугунги кунда ўқитувчидан кутилган касбий ва ахлоқий сифати жуда баланд. Унинг вазифаларига ҳар бир талабанинг индивидуал хусусиятларига эътибор бериш, уларнинг таълим олганидан қониқишини таъминлаш, таълим жараёнида ҳар қандай сиёсий ёки диний

баёнларнинг тафсирини олиб бормаслик, шунингдек, бугунги ўқитувчининг ўзига хос касбий маданиятига эга бўлиши талаб этилади.[1]

Касбий тайёргарликда деонтологиянинг аҳамияти

Деонтология — ахлоқ ва мажбуриятлар ўртасидаги муносабатни ўрганувчи фан. У ўқитувчи ишида аҳамиятли бўлган ахлоқий принципларни белгилашга ёрдам беради. Одамлар билан ишлашда, айниқса, ўқитувчи ва ўқувчи ўртасида мураккаб психо-эмоционал муносабатлар ўрнатилганда, деонтологик кўникмалар, яъни ахлоқий мажбуриятлар ва қонунлар ҳар доим олдинга қўйилади.

Оқитувчи талабаларнинг шахсий ҳуқуқларига ҳурмат билан қараш, уларга таълимни адолатли ва ҳар томонлама ривожлантиришга ёрдам бериш билан бирга, уларга ахлоқий ва манавий қоида ва қонунларни ўзининг шахсий намуналари орқали кўрсатиши лозим.

. Таълимда ахлоқий мафкура ва ёшлар тарбияси

Замонавий таълимнинг муҳим хусусиятларидан бири бўлган ахлоқий мафкура ёшларнинг жамиятдаги ўрни ва ролини белгилаш, уларнинг ижобий шахс сифатида шаклланишини таъминлашга ёрдам беради. Шунга кўра, ўқитувчи нафақат ўзининг касбий билим ва кўникмаларини ўқувчиларга ўргатади, балки уларни жамиятда ўз ўрнини топиш ва ҳўжаликда муносиб фаолият кўрсатиш учун асосий маънавий-ахлоқий қоидалар билан таништиради.

Бўлажак ўқитувчиларнинг деонтологик тайёргарлигини ошириш.

Касбий тайёргарликнинг деонтологик жиҳати бўлажак ўқитувчилар учун мустаҳкам асос бўлиб хизмат қилади. Бунинг учун деонтологиянинг асосий принциплари, яъни адолат, жавобгарлик, инсон ҳуқуқларига ҳурмат, шахснинг кадр-қимматига эътибор бериш ҳамда қонунчиликнинг бузилмаслиги таълим жараёнида асосий ўринни эгаллайди.

Педагогик ишда этик қоидаларни тушуниш ва уларни амалга ошириш ҳар бир ўқитувчининг касбий саводхонлигини мустаҳкамлайди. Ушбу йўналишда қуйидаги мақсадлар амалга оширилиши лозим:[2]

• бўлажак ўқитувчиларнинг ахлоқий ва педагогик қоидаларни яхши ўрганишлари;

- ижобий инсоний қадриятларга эътибор қаратиш;
- талабаларга ёрдам бериш ва уларга билим олишда муваффақиятга эришишда қўллаб қувватлаш
- ҳар бир талабанинг шахсий нуқтаи назарини ҳурмат қилиш ва уларга дахлсизликка эътибор бериш.

Таълим тизимида этик муаммолар ва уларни ҳал қилиш йўллари

Ҳозирги таълим тизимида ўқитувчилар ёки талабалар томонидан қонун ва этик нормаларнинг бузилишига йўл қўйилмаслиги керак. Ўқитувчиларнинг педагогик ахлоқий мезонларга амал қилмаслиги кўп ҳолларда таълим жараёнининг самарасизлигига олиб келади. Шунинг учун таълим соҳасидаги касбий этик қоидалар ҳар доим кузатилиши ва уларни бузишга йўл қўймаслик зарур.[3]

Касбий тайёргарлик ва унга оид тренинглар.

Бўлажак ўқитувчиларнинг касбий тайёргарлигини оширишда тренинглар, мастер-класлар, семинарлар ва мутахассислар билан мавжуд муаммоларни муҳокама қилиш муҳим аҳамиятга эга. Бунда касбий тайёргарликда ахлоқий ва этик кўникмаларга эътибор бериш, ўқитувчиларнинг жамоавий фаолиятларини ҳамда психологик қобилиятларини ривожлантириш муҳимдир.

ХУЛОСА

Бугунги кунда таълим тизимида ўқитувчиларнинг касбий тайёргарлигига деонтологик ёндашув жуда муҳим аҳамиятга эга. Бу жараён ўқитувчининг касбий ва ахлоқий сифати, талабаларга берилган таълим сифатини таъминлашга ёрдам беради. Қуйидаги асосий нукталарни ҳисобга олиш зарур:

- Ўқитувчиларнинг деонтологик тайёргарлиги ихтисослашган билимлар, кўникмалар ва қадриятларни ўз ичига олади.
- Ахлоқий принципларга риоя қилиш таълимнинг сифатини оширади.

- Ҳар бир ўқитувчининг касбий фаолиятининг натижаси талабаларнинг индивидуал ўқиш жараёнидаги муваффақиятига тўғридан-тўғри таъсир кўрсатади.

Ушбу ёндашувни амалга ошириш замонавий таълим тизимини яхшилаш ва талаба-ўқитувчи муносабатларини тўғри йўлга қўйиш учун муҳимдир.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Педагогика ва этика. – Тошкент: “Маориф”, 2019.
 2. Касбий педагогик тайёргарлик. – Тошкент: “Оқиш”, 2020.
 3. Деонтология ва таълимда ахлоқий муаммолар. – Тошкент: “Ўқитувчи”, 2018.
- 1.